

buitengewoon...
duurzaam

Gemeente
Giessenlanden



Nota Duurzaamheid 2016-2019 Gemeente Giessenlanden

Samenwerking in duurzaamheid



*Afdeling Samenleving
2 maart 2016*

Inhoud

| | | |
|-----|--|----|
| 1. | Inleiding..... | 3 |
| 1.1 | Aanleiding..... | 3 |
| 1.2 | Proces..... | 3 |
| 1.3 | Dynamisch plan..... | 3 |
| 2. | Duurzaamheid..... | 4 |
| 2.1 | Rol van de gemeente..... | 4 |
| 2.2 | Participatie in duurzaamheid..... | 5 |
| 3. | Waar staan we nu?..... | 5 |
| 3.1 | Duurzaamheidsindex..... | 5 |
| 3.2 | Duurzaamheidsthema's..... | 6 |
| 4. | Doelen..... | 6 |
| 4.1 | Milieu en natuur..... | 6 |
| 4.2 | Grondstoffen..... | 7 |
| 4.3 | Klimaat en energie..... | 8 |
| 4.4 | Mobiliteit..... | 9 |
| 4.5 | Afwegingskader initiatieven..... | 9 |
| 4.6 | Kosten..... | 10 |
| | Bijlage 1: Uitvoeringsplan duurzaamheid 2016-2019..... | 11 |
| | Inleiding..... | 11 |
| | Milieu en natuur..... | 11 |
| | Grondstoffen..... | 12 |
| | Klimaat en energie..... | 13 |
| | Mobiliteit..... | 16 |
| | Algemeen..... | 16 |

1. Inleiding

Met het opstellen van een nieuw duurzaamheidsbeleid voor de gemeente Giessenlanden wordt een stap gezet in de implementatie van duurzaamheid in het gemeentelijke beleid en een meer actieve benadering van het begrip 'duurzaamheid'. Deze nota is opgesteld om ons doel ten aanzien van duurzaamheid handen en voeten te geven. Het geeft een beknopt beeld van hoe we de komende jaren werken aan een meer duurzame gemeente.

Hierbij wordt de realiteit nadrukkelijk niet uit het oog verloren. Er is rekening gehouden met wat er op dit moment al gedaan wordt op het gebied van duurzaamheid en met de beleidskaders die omliggende gemeenten en de regio hanteren zodat de ingeslagen weg kan worden vervolgd. Daarnaast is - en wordt ook in de toekomst nog - ruimte geboden voor initiatieven vanuit de samenleving en het bedrijfsleven die Giessenlanden tot een duurzamere gemeente maken.

1.1 Aanleiding

In het coalitieakkoord 2014-2018 'Giessenlanden vitaal: samenwerking tot in de kern!' is duurzaamheid een belangrijk thema. Hierin is opgenomen dat de coalitie initiatieven en maatregelen die de duurzaamheid bevorderen, wil (blijven) stimuleren. Bovendien streeft de coalitie er naar om Giessenlanden op termijn energieneutraal te maken. Dit is in 2014 nader omschreven in de raadsopdracht duurzaamheid, waarin ook de wens om duurzaamheid in de haarvaten van de samenleving en van de gemeentelijke organisatie te krijgen werd opgenomen. Dit vergt een cultuuromslag, zowel bij de gemeente als in de samenleving.

De basis van de duurzaamheidsopgave, zoals opgenomen in het coalitieakkoord en de raadsopdracht, ligt in het Milieubeleidsplan 2010-2013 dat in januari 2010 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dit is een uitgebreide notitie met veel informatie, toelichting en regelgeving op het gebied van milieu- en duurzaamheidsbeleid. Hoewel het beleidsstuk nog altijd een goede inhoudelijke basis biedt als richtinggevend beleidskader op het gebied van duurzaamheid in de gemeente Giessenlanden, moet het na zes jaar wel geactualiseerd worden.

Sinds 2010 is de rol van de overheid namelijk ingrijpend veranderd. Door deze (nog altijd) veranderende rol gaat de gemeente steeds meer toe naar een ander soort beleid: we willen inwoners en ondernemers meer initiatief, invloed, zeggenschap en ruimte bieden om zelf hun woon- en/of werkomgeving op duurzame wijze vorm te geven. Daarbij past geen dichtgetimmerd en lijvig beleidsstuk, maar liever een korte nota waarin op hoofdlijnen een richting bepaald wordt. De bedoeling is dat dit een praktisch ingestoken document is, dat goed leesbaar is en kansen biedt voor nieuwe initiatieven.

1.2 Proces

Op 15 oktober 2015 heeft er een themabijeenkomst met de raad plaatsgevonden waarbij de raad een aantal richtingen heeft meegegeven voor de nota duurzaamheid. Tijdens deze bijeenkomst werd de wens geuit om niet alleen in de toekomst initiatieven van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te stimuleren, maar hen ook uit te nodigen om een bijdrage aan de



Stichting BlauwZaam
@Blauwzaam



Straks gesprek met @JochemU over het concept #duurzaamheidsbeleid van #Giessenlanden. Hoe kunnen ondernemers een bijdrage daaraan leveren?

9:08 AM - 8 Feb 2016



nota duurzaamheid te leveren. Dit vormde de belangrijkste aanleiding om een aantal gesprekken met ondernemers, vertegenwoordigers van dorpsberaden en een aantal collega's te voeren. Deze gesprekken hebben een aantal ideeën en mogelijke (concrete) acties opgeleverd, waarvan een groot deel is gebruikt als input voor de inhoud van de nota.

1.3 Dynamisch plan

Met de vaststelling van deze beleidsnota komt het proces van participatie in het duurzaamheidsbeleid niet ten einde. Een flink aantal van de voorgenomen acties moet nog verder worden uitgewerkt om de gewenste cultuuromslag in het duurzaamheidsbeleid te realiseren. Er zullen nog vele nieuwe initiatieven en acties nodig zijn. Het is ook niet onwaarschijnlijk dat de gesprekken welke de afgelopen periode gevoerd zijn (of alleen al de uitnodiging voor een gesprek) mensen aan het denken hebben gezet over de mogelijkheden die nog niet benut worden in onze gemeente op duurzaamheidsgebied. Dit zal er vrijwel zeker toe leiden dat in de komende periode nog meer ideeën vanuit de samenleving geopperd worden. De gemeente

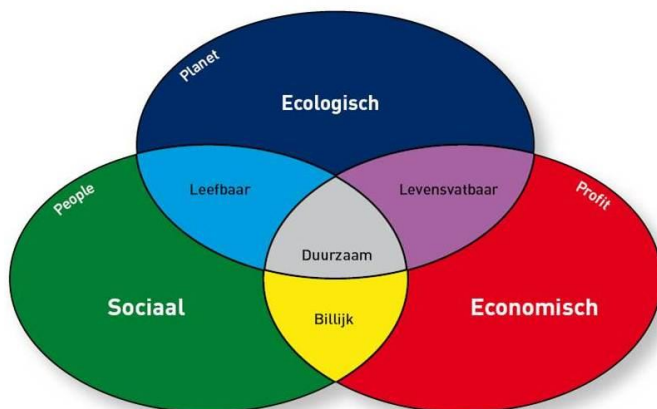


Giessenlanden blijft daarom in de toekomst in samenwerking met inwoners en bedrijven nieuwe duurzaamheidsinitiatieven ontplooiën vanuit een gezamenlijk continue proces.

De eerste wijze waarop we dit zullen blijven faciliteren is door binnen een half jaar na vaststelling van deze beleidsnota als kader voor duurzaamheid binnen Giessenlanden een bijeenkomst te organiseren. Hiervoor zullen in ieder geval alle dorps(be)raden uitgenodigd worden. Tijdens deze bijeenkomst zal geïnventariseerd worden welke ideeën rond duurzaamheid op dat moment leven in de Giessenlandse samenleving.

2. Duurzaamheid

Onze huidige activiteiten zijn van invloed op de kwaliteit van leven nu en in de toekomst en zijn van invloed op de economie, natuur, milieu, gezondheid en veiligheid. Er zijn echter grenzen aan de mogelijkheden om in huidige én toekomstige behoeften te voorzien. Daarom moeten we bewuste keuzes en afwegingen maken.



De basis van duurzame ontwikkeling is People, Planet en Profit, oftewel de 3 P's. De Nederlandse vertaling van de 3 P's is: Sociaal, Ecologisch en Economisch. Een duurzame keuze is sociaal aanvaardbaar, ecologisch verantwoord en economisch rendabel. Duurzame ontwikkelingen en initiatieven bevinden zich dan ook centraal in de figuur links.

Vertaald naar beleid betekent het model van de 3 P's voor Giessenlanden, dat er bij besluitvorming een afweging wordt gemaakt voor wat betreft de consequenties van verschillende keuzes vanuit sociaal, economisch en ecologisch perspectief. De

beleidsmatige doelstelling van de gemeente Giessenlanden is dat duurzaamheid wordt verankerd in besluitvorming. Duurzaamheid moet in 2020 niet langer als apart beleidsveld gezien worden, maar wordt dan als vanzelfsprekend meegenomen als component binnen alle beleidsvelden en besluiten. Daarna kan dit voorbeeld verder uitgerold worden naar de samenleving en bedrijfsleven. Dit is een stip op de horizon, waarvoor vooral bewustwording van cruciaal belang is en waaraan nog een groot aantal stappen voorafgaan.

2.1 Rol van de gemeente

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld, onder meer door een duurzaam inkoopbeleid en energiezuinige gebouwen. Duurzaamheid is voor alle beleidsterreinen van belang. Daar waar de gemeente een rol vervult zal duurzaamheid als criterium overal en altijd meegewogen worden.

Investeren in duurzaamheid gaat zoveel als mogelijk samen met het stimuleren van de regionale economie.

De rol van de gemeente bij duurzaamheidsinitiatieven vanuit de samenleving en het bedrijfsleven is vooral die van regisseur en facilitator. Dat kan allerlei vormen aannemen, zoals:

- Partijen bij elkaar brengen;
- Prioriteiten stellen;
- Randvoorwaarden scheppen;
- Samenwerking tussen bedrijfsleven, instellingen, burgers en overheid stimuleren;
- Het ter beschikking stellen van (technische, financiële of inhoudelijke) expertise;
- Ruimte bieden in eigen media voor communicatie voor en door initiatieven;
- Hulp bieden bij het leggen van contacten met andere initiatieven en kennisdragers.

Waar het initiatief een link heeft met de taken van de gemeente, zal de rol van de gemeente actiever zijn: trekker, participant of in sommige gevallen zelfs financier. Dit zal per initiatief worden afgewogen.

2.2 Participatie in duurzaamheid

Duurzaamheid is geen modeverschijnsel. Duurzaamheid raakt ons allen en vraagt dus actie van ons allen. Een cultuuromslag ten aanzien van duurzaamheidsbeleid is noodzakelijk. Dit vraagt in de eerste plaats om bewustwording. En de gemeente realiseert zich dat dit niet gerealiseerd kan worden zonder bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties hierbij te betrekken. Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn ook in de toekomst nog van harte uitgenodigd mee te denken in het ontwikkelen van duurzaamheidsbeleid en hun steentje bij te dragen aan de uitvoering daarvan. Ook na de vaststelling van deze nota zal er ruimte zijn om nieuwe ideeën aan te dragen en samenwerking met de gemeente te zoeken bij het uitvoeren van deze ideeën.

3. Waar staan we nu?

Zoals reeds eerder genoemd bevindt duurzaamheid zich in het gebied waar het sociale, ecologische en economische vlak elkaar overlappen. Dit maakt duurzaamheid een zeer breed begrip dat in een groot aantal sectoren terug komt. Duurzaamheid wordt door steeds meer mensen en organisaties niet langer gezien als apart onderwerp of beleidsveld, maar als een onderdeel dat logischerwijs wordt meegenomen binnen alle afwegingen die gemaakt worden. Giessenlanden wil hier ook meer naartoe, maar erkent dat er nog een aantal stappen gezet moet worden om daar te komen.

Om het onderwerp duurzaamheid toch meer handen en voeten te geven en de benodigde stappen voor de toekomst te kunnen zetten, is ervoor gekozen om een aantal duurzaamheidsthema's aan te wijzen waarop de focus in het Giessenlandse beleid de komende jaren zal komen te liggen. Dit zijn de thema's: milieu en natuur, grondstoffen, klimaat en energie, en mobiliteit. Deze selectie is gemaakt op basis van de gemeentelijke duurzaamheidsindex (GDI).

3.1 Duurzaamheidsindex

Jaarlijks wordt door Stichting Duurzame Samenleving de gemeentelijke duurzaamheidsindex opgesteld en gepubliceerd. Deze index maakt gebruik van openbare gegevens over elke gemeente in Nederland en scoort hen op 24 indicatoren welke allen vallen onder één van de 3 P's. Het doel van de GDI is om gemeenten onderling te kunnen vergelijken op duurzaamheidsvlak en op deze wijze de discussie over duurzaamheid bij hen aan te zwengelen.

Voor het Giessenlandse duurzaamheidsbeleid biedt de GDI een inzicht in de thema's waar nog veel winst te halen valt. De uitdraai van de GDI 2015 wordt weergegeven in de figuur (spinnenweb) hieronder. De buitenste cirkel betekent een score 10 (duurzaam), de binnenste een score 0 (niet duurzaam).



Hoe voller het web hoe duurzamer de gemeente is. De scores van Giessenlanden zijn blauw, de gemiddelde scores van alle gemeenten in Nederland worden weergegeven door de rode lijn.

In 2015 heeft Giessenlanden met een gemiddelde score van 5,6 een gedeelde 9^e plaats (van 393 gemeenten) behaald. Onze gemeente doet het over het geheel genomen dus bepaald niet slecht in vergelijking met de andere Nederlandse gemeenten op duurzaamheidsgebied. Toch blijft er altijd ruimte voor verbetering. Giessenlanden scoort vooral hoog op

economisch vlak (1^e plaats) en op sociaal vlak (56^e) plaats. Op het ecologische vlak doen we het een stuk slechter, want daar staat onze gemeente slechts op de 190^e plaats.

3.2 Duurzaamheidsthema's

Op geen van de drie vlakken economie, sociaal en ecologie, scoort Giessenlanden perfect. Op alle vlakken is dus nog verbetering mogelijk. Echter, afgaande op de scores in de GDI zijn de economische en de sociale aspecten al goed geborgd in de betreffende beleidsvelden. Om deze reden zal de focus in het duurzaamheidsbeleid niet extra op die vlakken gelegd worden. Wel is het bij de selectie van concrete projecten een pré wanneer de focus op een thema binnen ecologie ligt, maar daarnaast ook winst op het gebied van economie en/of het sociale vlak oplevert.

De thema's voor duurzaamheid waarop Giessenlanden nog veel winst kan halen liggen op het ecologische vlak. Hierop zal het Giessenlandse duurzaamheidsbeleid zich de komende jaren extra focussen. De indicatoren die bij ecologie horen zijn:

| Milieu en natuur | Grondstoffen | Klimaat en energie | Mobiliteit |
|------------------|---------------------|--------------------------|--------------------------|
| Water | Huishoudelijk afval | Energiegebruik | Vervoerswijze |
| Lucht | Afvalscheiding | Energiebesparing | CO ₂ uitstoot |
| Natuur | | CO ₂ uitstoot | wegverkeer |
| | | Hernieuwbare energie | |

De scores van Giessenlanden op de bovengenoemde indicatoren voor ecologie zijn relatief laag t.o.v. een groot aantal Nederlandse gemeenten, maar het is niet zo dat we nog helemaal niets doen aan deze thema's. Vooral met betrekking tot grondstoffen (Afvalbeleidsplan Waardlanden 2014 en verder, dd. 27 februari 2014), klimaat en energie (deelname Energieconvenant 3 Blauwzaam en vervanging openbare verlichting door LED) en mobiliteit (gemeentelijk verkeers- en vervoersplan, dd. 28 januari 2016), zijn de laatste tijd grote stappen gezet. Deze zijn helaas nog niet altijd zichtbaar in de GDI 2015, maar vormen wel mede de basis voor de verduurzaming van Giessenlanden in de komende jaren. Op dergelijke initiatieven zal verder gebouwd worden.

De inzet op de ecologie gerelateerde thema's en indicatoren vraagt het nodige van zowel gemeente als externe (uitvoerende) partijen. Hoewel dit plan daarvoor handvatten biedt, zal het hier beschreven beleid niet van vandaag op morgen tot stand komen en op onderdelen in de praktijk mogelijk zelfs moeilijk haalbaar blijken op de korte termijn. Bij het behalen van onze doelstellingen zijn wij sterk afhankelijk van de inzet van alle betrokkenen in onze samenleving en vele andere factoren. Alleen kunnen we het niet, en bovendien is nog niet duidelijk welke nieuwe (technologische)kansen zich voor zullen doen in de toekomst.

4. Doelen

Elk duurzaamheidsthema kent zijn eigen beleidsdoelen voor de komende jaren. De uitwerking van de beleidsdoelen in concrete projecten en acties is opgenomen in het uitvoeringsplan dat als bijlage bij deze nota gevoegd is. De uit te voeren projecten en acties zullen zich, zoals reeds eerder vermeld, dynamisch ontwikkelen en zoveel mogelijk in samenwerking met anderen opgepakt worden.

De kern van het Giessenlandse duurzaamheidsbeleid is als volgt:

- Duurzaamheid wordt ingebed in alle beleidsvelden binnen de gemeentelijke organisatie;
- Er wordt zoveel mogelijk samenwerking gezocht met partijen buiten de gemeentelijke organisatie. We wachten daarbij niet af, maar gaan daarbij ook zelf actief op zoek naar samenwerkingsmogelijkheden;
- We geven uitvoering aan de diverse rollen die wij als gemeente hebben (gever van het goede voorbeeld, initiatief nemer, begeleider/facilitator, (co-)financier);
- We focussen op onderdelen waarbij we het meeste resultaat kunnen verwachten.

Per duurzaamheidsthema wordt in dit hoofdstuk weergegeven welke doelen Giessenlanden zichzelf stelt voor de komende jaren.

4.1 Milieu en natuur

De indicatoren voor het thema milieu en natuur in de GDI zijn water, lucht en natuur. Op deze gebieden heeft Giessenlanden de laatste jaren al een aantal acties ondernomen. Op dit vlak zal de gemeente in de toekomst vooral de gekozen beleidslijnen en acties voortzetten.

- Op het gebied van water scoort Giessenlanden in de GDI 2015 gelijk aan het landelijk gemiddelde (3,3). In 2004 het Waterplan Giessenlanden vastgesteld. Dit heeft betrekking op het

oppervlaktewater in de bebouwde gebieden van de zeven kernen in de gemeente. De focus in het plan ligt op het verbeteren van de waterkwaliteit en waterberging. Beleidspunten zijn het minimaliseren van wateroverlast en -tekort door een meer zelfvoorzienend watersysteem, het verbeteren van de waterkwaliteit, het afkoppelen van verhard oppervlak, het toepassen van duurzame bouwmaterialen en het versterken van natuurontwikkeling door onder andere de aanleg van natuurvriendelijke oevers. Het doel voor de komende jaren is om op natuurlijke momenten in te blijven zetten op de genoemde beleidspunten, waardoor Giessenlanden in 2019 beter scoort dan het landelijk gemiddelde op het gebied van water in de GDI.

- De gemeente Giessenlanden heeft tussen 2009 en 2014 deelgenomen aan het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). In 2014 waren alle afgesproken lokale maatregelen uitgevoerd en werd overal in Giessenlanden aan de richtwaarden voor luchtkwaliteit voldaan. Wel zijn er nog altijd een aantal knelpunten, deze liggen allen langs de rijkswegen A15 en A27. De gemeente heeft geen invloed op de verkeersstromen op rijksinfrastructuur. Gebleken is dat lokale maatregelen nauwelijks invloed hebben op de luchtkwaliteit in Giessenlanden gezien de grote uitstoot op de rijkswegen en de hoge achtergrondconcentraties in de randstad. Giessenlanden heeft daarom in 2014 besloten niet deel te nemen aan de verlenging van het NSL, maar zich wel in te zetten voor verbeterde doorstroming op de A15 en A27. Daarnaast wordt in het gemeentelijk verkeers- en vervoerplan aandacht besteed aan het terugdringen van het aantal korte ritten. Giessenlanden scoort in de GDI 2015 een 6,9 voor de indicator lucht, dit is iets onder het landelijk gemiddelde (7,2), wat vooral terug te voeren is naar de ligging van onze gemeente in de randstad. Doelen voor de komende jaren zijn om ondanks de verhoogde maximum snelheden op rijkswegen naar 130 km/u toch te blijven voldoen aan de grenswaarden voor luchtkwaliteit.

- Giessenlanden is een groene gemeente. Toch wordt in de GDI 2015 slechts een 2,0 voor natuur gescoord waar het gemiddelde van alle gemeenten een 3,8 is. De vele weilanden en landbouwgrond in Giessenlanden vallen namelijk niet onder de noemer natuur. Nieuwe natuur is niet eenvoudig te ontwikkelen. Het Giessenlandse beleid heeft zich de laatste jaren vooral gericht op het ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers en natuurvriendelijk beheer van de buitenruimte. Zo wordt door de gemeente zelf gewerkt volgens een gedragscode flora- en fauna, waarvoor alle betrokken medewerkers zijn opgeleid. Doel voor de toekomst is om in samenwerking met regionale partners de natuurwaarde binnen de regio en binnen Giessenlanden te verbeteren en te zoeken naar mogelijkheden om (tijdelijke) nieuwe natuur aan te leggen.

4.2 Grondstoffen

Op het gebied van grondstof efficiency zijn de laatste jaren grote stappen gezet, dit geldt zowel voor het huishoudelijk afval als voor afvalscheiding. In februari 2014 heeft de gemeenteraad het 'afvalbeleidsplan Reinigingsdienst Waardlanden 2014 en verder' vastgesteld. Dit is in 2015 in Giessenlanden volledig geïmplementeerd, wat inhoudt dat het huishoudelijk afval wordt ingezameld d.m.v. de methode 'omgekeerd inzamelen'. Voor de inzameling van GFT, oud papier en PMD (plastic, metalen en drankenkartons) geldt een hoog serviceniveau, deze worden in minicontainers huis-aan-huis ingezameld. Echter, voor restafval geldt een laag serviceniveau en dit kan men aanbieden in centraal geplaatste ondergrondse restafvalcontainers.

De implementatie van het omgekeerd inzamelen heeft in 2015 plaatsgevonden. Daarom zijn de resultaten nog niet zichtbaar in de GDI 2015. Hierin scoorde Giessenlanden rond het landelijk gemiddelde op de indicatoren voor afvalproductie en hergebruik.

Doelen voor de toekomst

Het huidige afvalbeleid is gericht op het veranderen van gedrag van inwoners door middel van fysieke sturing. Alleen door een dergelijke radicale wijziging van de afvalinzamelingsmethode kan automatisch gedrag worden doorbroken. Op deze manier kan een bewustzijn bij inwoners ontstaan over de hoeveelheid grondstoffen die nog in het restafval zit.

Door de invoering van het omgekeerd inzamelen moet de afvalscheiding van het huishoudelijk afval van 59% in 2012 stijgen naar minimaal 65% in 2016 (conform de landelijke VANG¹ doelstellingen). Het doel en de verwachting is dat we door middel van het huidige beleid uiteindelijk zelfs 72% afvalscheiding bereiken in 2017. Vanaf 2017 zal ingezet worden op verdere afvalscheiding en grondstoffeninzameling in samenwerking met Reinigingsdienst Waardlanden. Hierbij kan gedacht worden aan afvalpreventie en bewustwordingsacties voor inwoners. Op deze wijze kan de VANG doelstelling voor 2020: 100 kg restafval per persoon per jaar, gehaald kan worden.

¹ Van Afval Naar Grondstof

4.3 Klimaat en energie

De laatste jaren is het totale energiegebruik in Giessenlanden gedaald van 1490 TJ in 2010 naar 1390 TJ in 2013. De sectoren met de grootste bijdrage in het energiegebruik in 2013 waren Woningen (41%), Verkeer en vervoer (excl. Snelwegen: 28%) en Industrie en energie (14%).

De totale productie van duurzame energie in 2013 in Giessenlanden was 93 TJ, voornamelijk opgewekt door de in 2013 geplaatste windmolens bij Giessenburg (58%) en houtkachels in woningen (20%) (Bron: Energievisie HVC, december 2015). Hoewel het aandeel van zonne-energie hierin niet groot is, heeft Giessenlanden door een drietal collectieve inkoopacties van zonnepanelen een relatief groot aantal huizen met zonnepanelen op het dak (eind 2014 al 5,3% van de woningen, bron: De Groene Courant).

Het aandeel duurzaam opgewekte energie in Giessenlanden is tussen 2010 en 2014 gestegen van iets meer dan 2% naar ruim 7,5%. Op dit thema scoort Giessenlanden in de GDI 2015 net iets beter dan het landelijk gemiddelde.

Doelen voor de toekomst

Giessenlanden heeft de ambitie om op termijn energieneutraal te worden. Dit is echter geen realistische doelstelling om al in 2019 bereikt te hebben. Om die reden sluiten we aan bij de doelstellingen van het SER-Energie-Akkoord dat in september 2013 is ondertekend. Giessenlanden kiest er daarnaast voor om aan te sluiten bij een manier van werken die bekend staat als de "Trias Energetica". Bij deze strategie wordt er eerst gekeken naar de meest duurzame stap die je kunt nemen, dan naar de tweede en minder duurzame stap, en tot slot naar de derde en relatief minst duurzame stap:

- Stap 1 Verminderen van de energievraag;

Voor energiebesparing is de ambitie in het SER-Energie-Akkoord 1,5% besparing per jaar. Tot aan 2020 is dat c.a. 10% energiebesparing t.o.v. het niveau van 2013. Dit was 1390 TJ, de benodigde besparing is dus ca. 139 TJ in 2020. Daarmee zou het energiegebruik in Giessenlanden in 2020 op zo'n 1250 TJ moeten komen om aan de ambitie van het SER-Energie-Akkoord te kunnen voldoen.

Om 139 TJ te kunnen besparen moeten grote stappen gezet worden. Dit is echter een vereiste om de doelstellingen uit het SER-Energie-Akkoord te kunnen behalen. Daarbij zijn we als gemeente sterk afhankelijk van de bereidwilligheid van

inwoners en bedrijven in onze gemeente. Ter illustratie van de benodigde stappen om deze besparing te bereiken worden in de tabel hiernaast enkele **indicatieve voorbeeld maatregelen** weergegeven.

| Maatregel | Effect (TJ) |
|--|-------------|
| 3.000 huishoudens 15% energiezuiniger gedrag | 27 |
| 350 elektrische auto's binnen de gemeente | 8 |
| 1.500 huurwoningen 2 energielabels verbeterd | 20 |
| 4.000 particuliere woningen 2 energielabels verbeterd | 52 |
| 15% energiebesparing in de industriële sector | 21 |
| 15% energiebesparing in de commerciële dienstverlening | 13 |
| Totaal | 141 |

- Stap 2 Voor de resterende energievraag zoveel mogelijk duurzame energiebronnen inzetten;

In het SER-Energie-akkoord is een doelstelling opgenomen om in 2020 landelijk gemiddeld 14% van de gebruikte energie duurzaam opgewekt te hebben. Voor de situatie in Giessenlanden betekent dit bij een geschat gebruik van 1.250 TJ in 2020 dat er in Giessenlanden circa 175 TJ energie duurzaam opgewekt moet worden. In 2013 werd 93 TJ duurzaam opgewekt, dus de resterende opgave is ongeveer 82 TJ extra

duurzaam opgewekte energie. Ter illustratie van de benodigde stappen om deze opgave te bereiken worden in de tabel hiernaast enkele **indicatieve voorbeeld maatregelen** weergegeven. Daaruit blijkt wederom dat we voor het bereiken van onze energie-doelstellingen, niet zonder

| Maatregel | Effect (TJ) |
|---|-------------|
| 2 windturbines op land (3 MW) | 48 |
| Wind op zee (via HVC) | 11 |
| 1 ha. zonnepanelen | 4 |
| 200 m ² zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen | 0,1 |
| Zonnepanelen op 750 woningen | 3 |
| Duurzame energie uit 650 kton snoeihout | 2 |
| Duurzame energie uit 1500 kton afvalhout | 6 |
| Vergisting 4.400 kton GFT | 9 |
| Totaal | 83,1 |

de bereidwilligheid van inwoners en bedrijven kunnen.

- Stap 3 Het dan resterende gebruik van fossiele brandstoffen efficiënter of schoner maken.

De resterende 1250 TJ gebruikte energie in 2020 moet opgewekt worden vanuit fossiele brandstoffen. Vanuit duurzaamheidsoogpunt is het beter om dit deel van de energievraag op te laten wekken door gasgestookte energiecentrales dan door kolencentrales. Verder kan de CO₂ uitstoot die niet voorkomen kan worden eventueel nog gecompenseerd worden door elders duurzame investeringen te doen. Giessenlanden zet vooral in op de eerste twee stappen uit de trias energetica en dus minder op deze laatste stap. Wel heeft onze gemeente zich in september 2014 schaliegasvrij verklaard. Daarmee is een signaal afgegeven dat Giessenlanden niet mee wenst te werken aan de winning en het gebruik van vervuilende brandstoffen. Deze verklaring blijft ook de komende jaren gelden.

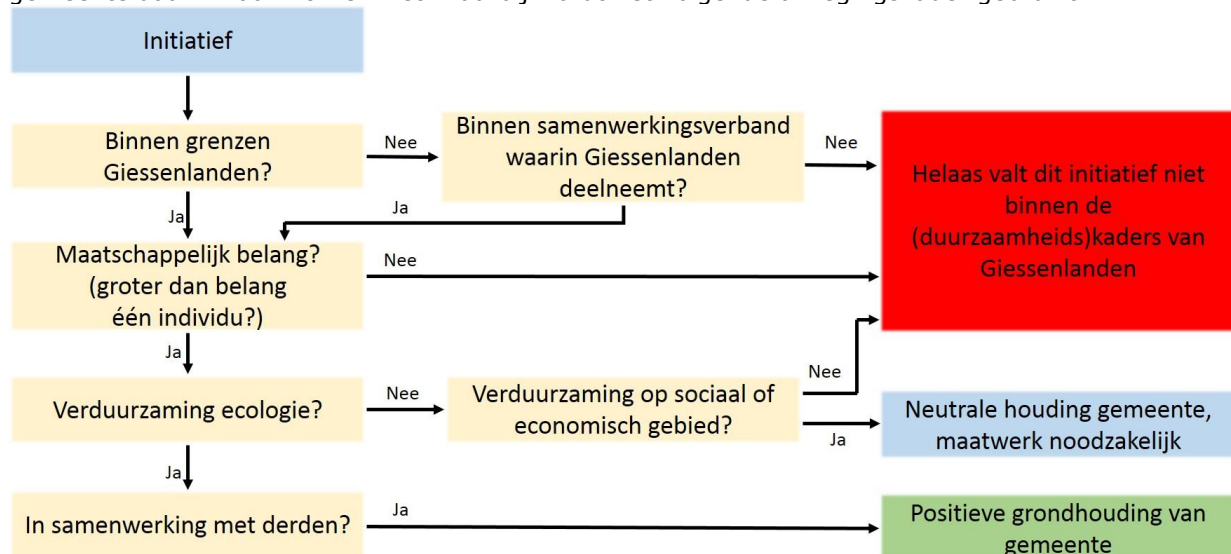
4.4 Mobiliteit

Giessenlanden scoort vooral slecht op het gebied van mobiliteit vanwege het grote aantal auto kilometers. Het autobezit en autogebruik in de gemeente is relatief hoog. Dit is logisch gezien de afstanden die afgelegd moeten worden in een plattelandsgemeente. In de historische kernen waar beperkte parkeergelegenheid voor handen is leidt dit tot structurele overlast en relatief veel verkeer. Omdat men gewend is voor bijna elke verplaatsing de auto te gebruiken worden ook veel korte ritten met de auto uit gewoonte gebruikt. Dit gedrag is niet uit te bannen maar wel enigszins te sturen. De score van Giessenlanden in de GDI 2015 is 3,3 voor vervoerswijze, bij een landelijk gemiddelde van 6,5. Meer dan 50% van alle autoritten is korter dan 7,5 kilometer. Dit betreft in de meeste gevallen woon-werk verkeer, het halen of wegbrengen van kinderen of ritten naar de supermarkt e.d. Deze ritten leveren een relatief grote bijdrage aan de uitstoot van CO₂ en fijnstof, omdat ze met een koude motor worden uitgevoerd. Veel korte ritten kunnen vervangen worden door te fietsen en / of te lopen. Op 28 januari heeft de gemeenteraad het gemeentelijk verkeer- en vervoerplan vastgesteld, waarin o.a. doelstellingen zijn opgenomen om het aantal korte ritten terug te dringen. Hierbij wordt ingezet op een gedragsverandering bij inwoners door een benadering via werkgevers, onderwijsinstellingen en/of winkellocaties. Daarnaast wordt regionaal getracht het fietsroutenetwerk te verbeteren, zodat fietsen gestimuleerd wordt.

Naast een gedragsverandering bij inwoners en bedrijven zet de gemeente Giessenlanden ook in op een gedragsverandering van het eigen personeel door fietsgebruik te stimuleren, elektrisch vervoer te faciliteren en de aanschaf van groengasauto's voor de buitendienst.

4.5 Afwegingskader initiatieven

Bij de selectie van concrete initiatieven waarin de gemeente enige rol vervult, wordt per geval een afweging gemaakt of het initiatief verder opgepakt wordt door de gemeente en welke rol de gemeente daarin voor zichzelf ziet. Daarbij wordt het volgende afwegingskader gebruikt:



Initiatieven voldoen in ieder geval aan de volgende voorwaarden:

- Initiatieven worden uitgevoerd in de gemeente Giessenlanden (of indien in samenwerking met buurgemeenten binnen de grenzen van deze gemeenten);

- Initiatieven dragen bij aan de verduurzaming van (een deel van) de samenleving, het bedrijfsleven, de leefomgeving, etc. Deze dienen dus een maatschappelijk belang of het belang van meerdere individuele inwoners, bedrijven of organisaties;
- Initiatieven hebben betrekking op minimaal één van de ecologische duurzaamheids-thema's.
- Initiatieven worden deels (in samenwerking met) of geheel door derden uitgevoerd en gefinancierd.

Indien de grondhouding van de gemeente in beginsel positief is, wordt gekeken of de gemeente een rol voor zichzelf ziet m.b.t. het betreffende initiatief en, zo ja, welke rol (zie §2.1).

Wanneer initiatieven niet tot een verduurzaming op ecologisch gebied leiden, maar wel het sociaal en/of economisch domein verduurzamen, worden deze niet op voorhand uitgesloten. Ook in dergelijke gevallen zal worden bekeken of de gemeente een rol voor zichzelf ziet m.b.t. het initiatief. In deze gevallen zal de houding van de gemeente in beginsel terughoudender zijn dan bij initiatieven welke volledig voldoen aan de gestelde kaders in deze duurzaamheidsnota.

4.6 Kosten

Naast bovenstaande inhoudelijke en procesmatige afwegingen, zal telkens ook een goede afweging gemaakt worden over de inzet van financiële middelen. Binnen de bestemming van het vermogen is € 120.000 specifiek gereserveerd voor duurzaamheid. Daarnaast zijn diverse bedragen gereserveerd voor (duurzame) investeringen in gemeentelijke panden en dorpshuizen.

In het uitvoeringsplan dat in de bijlage is bijgevoegd is een groot aantal duurzaamheidsprojecten opgenomen dat de komende jaren uitgevoerd zal worden om de duurzaamheidsdoelstellingen van Giessenlanden te bereiken. De kosten voor deze projecten ten lasten van het duurzaamheidsbudget bedragen vooralsnog opgeteld € 41.400,-, waardoor er nog € 78.600,- ruimte overblijft voor nieuwe initiatieven. Dit vraagt om een creatieve benadering en een zoektocht naar alternatieve financieringsmogelijkheden om de gestelde doelen voor de komende jaren te kunnen bereiken.

Bijlage 1: Uitvoeringsplan duurzaamheid 2016-2019

Inleiding

De kern van het Giessenlandse duurzaamheidsbeleid is als volgt:

- Het duurzaamheidsbeleid wordt ingebed in alle beleidsvelden binnen de gemeentelijke organisatie;
- Er wordt zoveel mogelijk samenwerking gezocht met partijen buiten de gemeentelijke organisatie. We wachten daarbij niet af, maar gaan daarbij ook zelf actief op zoek naar samenwerkingsmogelijkheden. Daarom zal binnen 6 maanden na vaststelling van deze nota een bijeenkomst met de dorpsraden worden belegd;
- We geven uitvoering aan de diverse rollen die wij als gemeente hebben (gever van het goede voorbeeld, initiatief nemer, begeleider/facilitator, (co-)financier);

Daarnaast focust het duurzaamheidsbeleid op 4 thema's: Milieu en natuur, Grondstoffen, Klimaat en energie, en Mobiliteit. De projecten in dit uitvoeringsplan zijn verdeeld over deze vier thema's. Telkens wordt benoemd op welke wijze een project bijdraagt aan het bereiken van de duurzaamheidsdoelen van de gemeente. De lijst met projecten is uitgebreid, maar nog niet compleet. Wanneer initiatieven vanuit de samenleving of het bedrijfsleven opgestart worden of zich aandienen bij de gemeente, juichen wij deze van harte toe omdat wij erkennen dat we de genoemde doelstellingen niet kunnen bereiken zonder samenwerking met anderen.

Milieu en natuur

De duurzaamheidsdoelstellingen op het gebied van milieu en natuur zijn onder te verdelen naar water, luchtkwaliteit en natuur. Voor water worden concrete acties op natuurlijke ontwikkelingsmomenten ingezet vanuit het gemeentelijk Waterplan en bij luchtkwaliteit ligt de focus op het blijven voldoen aan de grenswaarden (d.m.v. monitoring vast te stellen). Voor natuur is het doel om in samenwerking met regionale partners de natuurwaarde binnen de regio en binnen Giesenlanden te verbeteren en te zoeken naar mogelijkheden om (tijdelijke) nieuwe natuur aan te leggen. Daaraan wordt invulling gegeven met onderstaande projecten:

Gedragcode Flora en Fauna

Gemeente Giessenlanden beschikt over een gedragscode Flora- en faunawet uit 2009. Deze beschrijft de wijze waarop bij werkzaamheden en beheer duurzaam omgegaan moet worden met beschermde soorten. In 2013 hebben een nieuwe soorteninventarisatie en een opleidingstraject voor gemeentelijke medewerkers plaatsgevonden. In 2016 zal een nieuwe gedragscode Flora- en faunawet vastgesteld en geïmplementeerd worden. Dit gebeurt in samenwerking met buurgemeenten en met een extern adviesbureau. De kosten worden gedekt uit de reguliere budgetten voor groenbeheer.

Prachtlint

Het Prachtlint (voorheen Blauwzaam Lint) is een Green Deal tussen Stichting Blauwzaam, de Nationale Bomenbank en de Rijksoverheid. Met het lint wil men iets bijzonders en opvallends creëren: een kleurrijke kralenketting door de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden die bijdraagt aan een aangename woon- en werkomgeving en een vitale regio. De kralen kunnen cultuurhistorisch waardevolle landschappen, duurzame initiatieven en andere karakteristieke elementen zijn, maar ook tijdelijk aangelegde natuur op ongebruikte gronden en overhoeken. De kralen worden verbonden door een ketting. De ketting bestaat vooral uit bestaande natuurlijke linten (zoals kades, wegen, groenstroken).

Giessenlanden zal in 2016 inventariseren of er binnen de gemeente percelen, bermen, projecten, etc. zijn die aan kunnen sluiten bij het Prachtlint. Op deze wijze wordt de aantrekkelijkheid van de gemeente vergroot, worden recreatie en biodiversiteit gestimuleerd en wordt een zeer zichtbaar voorbeeld van een duurzaam initiatief in de streek gerealiseerd. De kosten zijn afhankelijk van het betreffende project en worden (deels) gedekt vanuit de Green Deal.

Deelname aan vierde gebiedsdeal (start in 2016)

De gebiedsdeal is een afspraak tussen gebiedspartijen om uitvoering te geven aan hun gezamenlijke groenblauwe ambities en verbindt financiële middelen en betrokkenheid van alle betrokken partijen. Een gebiedsdeal lijkt daarmee een opsomming van projecten op het gebied van landbouw, water, natuur, duurzaamheid, recreatie en toerisme. Gebiedsdeals zijn echter meer dan dat. In de eerste plaats gaat het bij de gebiedsdeals om draagvlak. Het is niet een product van één organisatie of alleen iets van de overheid. Het is het resultaat van een intensieve samenwerking

tussen publieke en private partijen. In een gebiedsdeal ontmoeten verschillende partijen elkaar, juist omdat ze in hetzelfde gebied actief zijn en daarbij elkaar en de regio kunnen versterken. Zij werken samen bij de totstandkoming van de gebiedsdeals en helpen elkaar bij de uitvoering ervan. Een tweede bijzonder aspect van de gebiedsdeals is, dat het een manier is om financiële middelen te vergaren en zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten. De eerste drie gebiedsdeals zijn daarbij vooral gericht geweest op het Uitvoeringsprogramma Groen van de provincie Zuid-Holland. Voor alle projecten in deze deals heeft de provincie in totaal meer dan € 850.000 toegezegd.

In de eerste drie gebiedsdeals heeft Giessenlanden nauwelijks een rol gespeeld en projecten ingebracht. De vierde gebiedsdeal start medio 2016 wat onze gemeente nog de kans biedt om aan te haken en de gebundelde kracht in de regio te benutten om op het gebied van milieu en natuur stappen te zetten.

Onkruidbestrijding zonder gif

Op 15 september 2011 heeft de Tweede Kamer de motie Grashoff aangenomen met het verzoek een verbod in te stellen voor het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen met glyfosaat in de openbare ruimte. De streefdatum voor invoering van dit verbod is 1 maart 2016.

Voor 2016 moest Giessenlanden een aanbesteding doen voor de onkruidbestrijding op verhardingen. Bij deze aanbesteding is vooruitlopend op de nieuwe wet- en regelgeving rekening gehouden met een andere wijze van onkruidbestrijding. Het gebruik van glyfosaat is in dit bestek uitgesloten. Er kleven een aantal nadelen aan alternatieve methoden van onkruidbestrijding, zoals hogere kosten en een minder net straatbeeld, omdat onkruid sneller weer op kan komen. Wel zijn deze methoden een stuk milieu- en natuurvriendelijker dan chemische bestrijding. Om deze reden zal Giessenlanden de komende tijd nagaan wat de mogelijkheden zijn om alternatieve bestrijdingsmethoden in te zetten bij al het groenbeheer in de gemeente (niet alleen op verhardingen).

Grondstoffen

De doelen binnen dit thema zijn vastgelegd in het afvalbeleidsplan Waardlanden 2014 en verder. Deze zijn: 65% afvalscheiding in 2016, 72% afvalscheiding in 2017 en slechts 100 kg restafval per persoon per jaar in 2020. Om deze doelen te bereiken worden de volgende acties ondernomen:

Afvalbeleid Waardlanden 2014 en verder

Uitvoeren van het afvalbeleidsplan Waardlanden 2014 en verder. Door de invoering van het omgekeerd inzamelen is de verwachting dat de doelstellingen voor 2016 en 2017 bereikt kunnen worden. Voor de komende jaren worden voor dit project geen kosten meer verwacht voor Giessenlanden.

Bewustwordingsactie afvalpreventie en –scheiding

Na volledige invoering van het afvalbeleidsplan in het Waardlanden gebied, zal in samenwerking met Waardlanden een bewustwordingscampagne opgezet worden. De landelijke VANG doelstellingen gaan uit van 100 kg restafval per persoon per jaar in 2020. Wanneer Waardlanden de doelstelling van 72% afvalscheiding bereikt (het berekende maximum met de nieuwe afvalinzamelmethode omgekeerd inzamelen), zal het aantal kg restafval per persoon per jaar nog altijd hoger liggen dan de landelijke doelstelling. Om deze reden zal vanaf 2017 ingezet worden op afvalpreventie.

Waardlanden zal dit project trekken en vanuit haar budgetten financieren. De exacte invulling van het project is op dit moment nog niet duidelijk, maar er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- Een 100-100-100 actie, waarbij 100 huishoudens, vrijwillig, 100 dagen lang, 100% afvalvrij proberen te leven. Dit gaat ver, want men moet bij het doen van inkopen al rekening houden met de verwerking van de verpakkingsmaterialen etc.
- Werving ambassadeurs afvalscheiding/hergebruik. Door vrijwilligers te werven uit de samenleving kan dichtbij de inwoners voorlichting gegeven worden en kunnen vragen weggenomen worden. Voor de vrijwilligers staat hiertegenover bijvoorbeeld een interessant lesprogramma en excursies naar grondstofverwerkers.
- Bewustwordingscampagne GFT. Jaarlijks worden grote hoeveelheden GFT weggegooid. Door slim in te kopen en te koken, kunnen veel mensen minder etenswaren weggooiden.

Omgekeerd inzamelen invoeren in eigen organisatie

Bij alle Giessenlandse huishoudens wordt inmiddels 'omgekeerd ingezameld' conform het eerder genoemde afvalbeleidsplan. In het gemeentehuis zelf wordt echter in elke kantooruimte restafval en oud papier gescheiden, er is geen mogelijkheid om PMD en GFT gescheiden aan te bieden.

Vóór de zomer van 2016 zullen de restafvalbakken in de kantooruimtes vervangen worden door PMD-bakken. Op centrale punten in het gemeentehuis (bijv. bij de printers) zullen restafvalbakken en GFT bakken beschikbaar komen. Op deze wijze kan een grote stap gezet worden m.b.t. de

gescheiden inzameling van PMD en bovendien wordt dan de mogelijkheid geboden om GFT gescheiden in te zamelen.

Hierbij is rekening gehouden met de krappe budgettering voor de inzet van schoonmaaksters die ook de afvalbakken in de kantoorruimtes legen. Het omgekeerd inzamelen kan dan ook zonder extra kosten ingevoerd worden in het gemeentehuis. Eventueel kan hierop verder bezuinigd worden door de afvalbakken minder frequent te legen.

Klimaat en energie

De doelstellingen op dit thema gaan uit van de trias energetica:

- Stap 1: verminderen van de energievraag met 139 TJ in 2020 t.o.v. 2013 (10% besparing).
- Stap 2: inzetten duurzame energiebronnen voor het opwekken van 82 TJ extra bovenop het opgewekte vermogen in 2013 (14% duurzaam opgewekt).
- Stap 3: inzetten op efficiënter en schoner gebruik van de resterende fossiele brandstoffen.

De onderstaande projecten staan op volgorde van de aanpak conform de trias energetica.

Projecten vallend onder Stap 1: verminderen energievraag

De doelstelling voor het verminderen van de energievraag is een reductie van 139 TJ in 2020 t.o.v. het Giessenlandse verbruik in 2013.

Energievisie HVC (inzichtelijk maken nulsituatie Giessenlanden)

In 2011 heeft HVC een energievisie opgesteld. Deze wordt begin 2016 geactualiseerd en biedt inzicht in het totale energieverbruik in de gemeente Giessenlanden, incl. alle inwoners en bedrijven.

Bovendien worden suggesties gedaan om de doelstellingen uit het SER-energieakkoord te kunnen bereiken. Enkele resultaten uit de conceptrapportage zijn gebruikt voor de onderbouwing van de nota duurzaamheid. Dit biedt een essentiële weergave van de nulsituatie en een praktisch inzicht in de opgave die Giessenlanden heeft om haar energieambities waar te maken.

Het updaten van de energievisie kost € 2.000 voor Giessenlanden. Normaal kost dit € 10.000, maar omdat de update is uitgezet samen met Molenwaard, Leerdam, Gorinchem en Zederik, is maar 1/5 van de normale kosten voor rekening van Giessenlanden.

Aanbieden milieubarometer

Giessenlanden wil bedrijven in de gemeente stimuleren om werk te maken van duurzaamheid, energiebesparing en CO₂-reductie. Daarom bieden we ieder bedrijf een gratis jaarabonnement aan op de Milieubarometer. De milieubarometer is een instrument dat het mogelijk maakt om milieucijfers eenvoudig te registreren en te vertalen naar bruikbare managementinformatie voor de ondernemer. Deze aanbieding liep t/m 2015.

Om bedrijven in de gemeente te blijven stimuleren om gebruik te maken van de milieubarometer en energie te besparen, zal een startabonnement op dit instrument voor nog eens 3 jaar (t/m 2018) gratis beschikbaar gesteld worden. De kosten hiervan bedragen € 2.500.

Toezicht Energiebesparing bij bedrijven

Een ander onderdeel van het SER Energieakkoord is de intensivering van toezicht op energiebesparende maatregelen bij bedrijven door het bevoegd gezag Wet Milieubeheer. Dit betreft het toezicht op de uitvoering van maatregelen die binnen 5 jaar terug te verdienen zijn.

Onder andere de gemeente Giessenlanden heeft de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid verzocht om de aanvullende taken vanuit het SER Energieakkoord op te pakken. De omgevingsdienst voert immers de milieu taken in de regio namens gemeenten en provincie uit.

De omgevingsdienst heeft inmiddels zelfs subsidie toegekend gekregen om dit taakveld beter en breder te borgen. In 2015 zijn de eerste bedrijfscontroles op energiebesparing uitgevoerd, in 2016 wordt een Meerjarenprogramma Energie opgesteld, zijn (branchegerichte) projectplannen gemaakt én is de borging van het taakveld binnen de organisatie van de omgevingsdienst gerealiseerd. Het project loopt in 2016 en 2017 conform subsidieregeling door.

Particulieren en bedrijven informeren over subsidiemogelijkheden

Tientallen energiebesparende maatregelen bij bedrijven komen in aanmerking voor extra fiscale aftrek van de winst via de Energie Investerings Aftrek (EIA). Ook staan er maatregelen op de milieulijst, waardoor deze in aanmerking komen voor extra fiscale aftrek van de winst via de MIA (milieu investeringsaftrek) en VAMIL (willekeurige afschrijving milieu investeringen). Daarnaast zijn voor particuliere initiatieven bijvoorbeeld SDE en ISDE subsidiegelden beschikbaar. Echter, de mogelijkheden op subsidiegebied zijn voor veel particulieren en bedrijven niet duidelijk, waardoor kansen onbenut blijven. De gemeente zal hierin, in samenwerking met de Omgevingsdienst Zuid-

Holland Zuid en andere partners, een informerende rol oppakken. Ook het energieloket biedt hiertoe mogelijkheden. Aan het informeren van particulieren en bedrijven zijn geen kosten verbonden.

Vervangen straatverlichting door LED

In de gemeente Giessenlanden worden alle traditionele straatverlichting vervangen door LED-armaturen. Dit moet de openbare verlichting milieuvriendelijker en energiezuiniger maken. Voor het einde van 2016 vervangt de gemeente ruim 3.700 armaturen. De verwachting is dat met LED-lampen 40 procent energie en 45 procent op de onderhoudskosten bespaard kan worden. De gemeenteraad heeft een apart budget beschikbaar gesteld voor het totale project, waardoor het niet drukt op het budget voor de uitvoering van de Nota Duurzaamheid. De armaturen en het grootste deel van de lichtmasten worden stapsgewijs vervangen. Eind 2015 was de LED-verlichting in het buitengebied gereed. In 2016 wordt het grootste deel van de verlichting binnen de bebouwde kom vervangen.

Projecten vallend onder Stap 2: inzet duurzame bronnen

De doelstelling voor de verduurzaming van de energiebronnen is dat in 2020 82 TJ meer duurzaam opgewekt wordt dan in 2013.

Zonnepanelen op gemeentewerf en Bruisend Hart

Op de gemeentewerf zijn begin 2016 zonnepanelen geïnstalleerd en op het Bruisend Hart worden deze in het voorjaar van 2016 geïnstalleerd. Voor het Bruisend Hart wordt een nadere analyse van de optimale opstelling gemaakt en de mogelijkheden om rijkssubsidie te ontvangen worden onderzocht. De opbrengst van de zonnepanelen op de gemeentewerf worden inzichtelijk gemaakt d.m.v. een monitor in de hal van het gemeentehuis, bovendien worden deze periodiek op de website van de gemeente geplaatst. De gemeente geeft hiermee invulling aan haar voorbeeldfunctie ten aanzien van het duurzaam opwekken van energie. De kosten voor dit project zijn gedekt vanuit een apart projectbudget.

Zonneweiden

Zonneweiden of zonneparken of solarvelden zijn terreinen van 1,5 ha en groter met vele rijen zonnepanelen. Door zeer veel panelen te gebruiken kan een aanzienlijke bijdrage geleverd worden aan de doelstelling van de gemeente voor duurzaam opgewekte energie. Vooral bedrijventerreinen bieden kansen om (zonder grondoppervlakteverlies) grote zonneweiden aan te leggen op daken van bedrijven. In Giessenlanden wordt hierbij in de eerste plaats gedacht aan Schelluinen-West en de Vlietskade in Arkel. In 2016 zal onderzocht worden wat de mogelijkheden zijn om op de daken op deze bedrijventerreinen een zonneweide te creëren, waarvan de energie direct door de bedrijven zelf gebruikt kan worden en eventueel d.m.v. de inzet van 'postcoderoos' ook door omwonenden. Verder wordt in maart 2016 in de regio AV bekeken wat de mogelijkheden zijn om een dergelijk project regionaal op te pakken.

Er zijn gesprekken geweest met Econnetic om een dergelijk project voor onze gemeente of regio uit te voeren. Zij vragen € 10.000,- van de gemeente als opstartvergoeding en trekken vervolgens het hele traject om bedrijven te benaderen, externe financierders te vinden, subsidie aanvragen in te dienen etc. De aanpak van Econnetic gaat uit van een eigen investering van deelnemende bedrijven, die door hen binnen enkele jaren terugverdiend wordt. Daarbij dient Econnetic altijd een aanvraag in voor een SDE subsidie en een voorwaarde om het project de laten slagen is dat deze subsidie toegekend wordt. Op dat moment krijgt de gemeente ook haar opstartfinanciering terug, zodat deze eventueel nogmaals ingezet kan worden (en als vliegwiel kan dienen). Er zit hier een gering risico aan verbonden voor de gemeente, in de vorm van het niet toegekend krijgen van subsidiegelden. De SDE subsidie staat echter jaarlijks open voor inschrijving, dus wanneer het in 2017 niet lukt, kan de aanvraag in 2018 opnieuw ingediend worden. Om de energiedoelstelling uit de Nota duurzaamheid te kunnen behalen is het van belang om dergelijke projecten van de grond te krijgen en dus de benodigde € 10.000,- beschikbaar te stellen.

Gemeentelijke panden stoken op Groengas

Vanaf 1 januari 2016 worden de gemeentelijke panden volledig verwarmd door het stoken van Groengas. Giessenlanden neemt deel aan een pilotproject van HVC. Dit betekent dat op jaarbasis c.a. 55.000m³ aardgas minder verstoekt wordt door de gemeente. Dit scheelt c.a. 100 ton CO₂ uitstoot per jaar. De kosten hiervan worden gedekt via de gemeentelijke energierekening.

Projecten waarbij stappen 1 en 2 gecombineerd opgepakt worden

Woningvoorraad verbeteren

Om de energiebesparings- en opwekkingsdoelstellingen te kunnen bereiken hebben we de medewerking nodig van onze inwoners. Daarom zal in overleg met de dorpsberaden een project opgestart worden om de bestaande woningvoorraad te verbeteren. Vanuit Noordeloos is al aangegeven dat men zeer positief staat tegenover een dergelijk initiatief en ook het project mee wil trekken om mensen over de streep te trekken. De exacte invulling van het project zal in een later stadium bekeken worden, maar op dit moment is de gedachte om een goedkope scan van woningen uit te voeren, waarin heel concreet aangegeven wordt wat de verbetermogelijkheden, kosten, opbrengsten en subsidiemogelijkheden zijn.

Verduurzamen sportverenigingen

Energieverbruik is een belangrijke kostenpost voor verenigingen. Sportverenigingen konden tot 2015 ecotax terugvragen: deze mogelijkheid is vervallen, waardoor energieverbruik duurder wordt. Ondanks de kosten, hebben sportverenigingen nog weinig aandacht voor energiebesparing. De ervaring is dat nog heel veel energie valt te besparen met eenvoudige maatregelen die niets of weinig kosten en zich vrijwel direct terugverdienen. Op basis van de uitgevoerde scans in het verleden komt Stimular op een gemiddelde besparing van € 475 per sportverenigingen op basis van deze eenvoudige maatregelen. Daar bovenop zijn nog meer besparingen mogelijk als de verenigingen investeren in maatregelen zoals nieuwe veldverlichting of zonnepanelen (stap 2 trias energetica).

De vervallen ecotax teruggave wordt vervangen door de Subsidierегeling Energiebesparing en duurzame energie sportaccommodaties. Sportverenigingen kunnen hiermee structureel de energiekosten verlagen. Daarom willen we sportverenigingen de mogelijkheid bieden om hun accommodatie te verduurzamen door middel van energiescans waarbij de trias energetica centraal staan. Stichting Stimular wil dit voor onze gemeente verzorgen voor c.a. € 1140,- per vereniging. Uitgaande van 10 deelnemende verenigingen zullen de totale kosten van dit project € 11.400,- bedragen. Dit kan eventueel in combinatie met het estafette-model van Stimular opgepakt worden om het project op een leuke manier onder de aandacht te brengen (Zie onderstaand).

Duurzaamheidsestafette

Stichting Stimular heeft het concept van een 'Duurzaam Ondernemen Estafette' opgezet. Verenigingen of bedrijven krijgen achtereenvolgens een duurzaamheidsscan gratis aangeboden door de gemeente en uitgevoerd door Stimular. De verenigingen of bedrijven geven telkens 'het stokje door' aan een volgende vereniging of bedrijf. Hieraan wordt telkens een persmoment gekoppeld, waardoor het project een jaar lang onder de aandacht blijft. Wanneer een estafette op zichzelf opgezet moet worden door Stimular, kost dit ca. € 10.000,-. Echter, i.c.m. de energiescans bij de sportverenigingen kost dit nog c.a. € 2.500,- bovenop de kosten voor dat project. Het voorstel is om de estafette op deze laatste wijze invulling te geven, zodat maximale publiciteit verkregen wordt.

Energieconvenant Blauwzaam

In de periode 2013 t/m 2015 heeft Giessenlanden deelgenomen aan Energieconvenant 3 van Stichting Blauwzaam. Dit houdt in dat een twintigtal bedrijven en instellingen gezamenlijk een convenant sluiten. Het gezamenlijke doel van de deelnemers aan het Energieconvenant is om in 3 jaren minimaal 10% energie te besparen en/of duurzaam op te wekken ten opzichte van 2012. De deelnemers wisselen onderling ideeën en ervaringen uit en houden elkaar scherp om de doelstelling te behalen. Inmiddels is wel duidelijk dat Giessenlanden deze doelstelling behaald heeft. Maar om een volledig energieneutrale gemeente te krijgen dient de gemeente zelf het goede voorbeeld te geven. Daarom zal het energieconvenant in 2016 t/m 2018 doorgezet worden en gaat Giessenlanden wederom voor minimaal 10% extra energiebesparing en/of duurzaam opgewekte energie. In 2018 zit het energieverbruik van Giessenlanden dus op minder dan 80% van het energieverbruik in 2012.

Door het energieconvenant door te zetten kunnen we wederom ca. 20 bedrijven triggeren om energie te besparen, de uitvoering ligt bij de bedrijven zelf, waarbij Stichting Blauwzaam optreedt als verbindende partij en Stichting Stimular de monitoring verzorgt. De kosten voor het doorzetten van het Energieconvenant voor nog eens 3 jaar bedragen € 3.000. Daarmee worden alle deelnemende bedrijven gefaciliteerd in het monitoren van hun energieprestaties.

In samenwerking met Blauwzaam zal geïnventariseerd worden in hoeverre de mogelijkheid bestaat om dit nieuwe energieconvenant gericht op Giessenlandse agrariërs op te zetten. Deze branche is

relatief groot in Giessenlanden en er liggen nog veel kansen. D.m.v. een branche specifiek energieconvenant, kunnen relevante ervaringen en mogelijkheden uitgewisseld worden en kan bovendien gericht geadviseerd worden m.b.t. bijvoorbeeld subsidiemogelijkheden e.d.

Opzetten Energieloket

In het SER Energieakkoord zijn afspraken gemaakt over het versnellen en opschalen van energiebesparing en duurzame energieopwekking bij particuliere koopwoningen. Het ministerie van BZK heeft voor de uitvoering hiervan een meerjarige subsidie (2014-2016) beschikbaar gesteld aan de regio Zuid-Holland Zuid. Belangrijkste speerpunten hierbij zijn het ontwikkelen van een energieloket waar bewoners terecht kunnen voor informatie, begeleiding en advies én het opzetten van lokale samenwerkingsverbanden van bedrijven, organisaties en gemeenten om in de praktijk aan de slag te kunnen met verduurzaming van de woningvoorraad. Vanuit de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid wordt dit project getrokken en heeft men in 2015 een plan van aanpak opgesteld. Bovendien zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd met betrokken partners (o.a. maatschappelijke initiatieven, brancheverenigingen, bedrijfsleven). Verder is de ontwikkeling van een digitaal energieloket in de markt gezet. Na een zorgvuldige aanbesteding, onder begeleiding van het Servicecentrum Drechtsteden, is de opdracht gewonnen door Bleeve. De oplevering van het Energieloket wordt in het voorjaar van 2016 verwacht. De kosten hiervan worden volledig gedekt vanuit de verkregen subsidiegelden. Voor de toekomst is het loket zo ingericht dat het zichzelf kan bedruipen zonder financiële inbreng vanuit de gemeenten.

Mobiliteit

Giessenlanden zet in op een gedragsverandering bij inwoners en bedrijven, maar ook bij het eigen personeel om meer duurzame vervoersvormen te gaan gebruiken.

Fietsgebruik personeel stimuleren

Voor korte dienstritten wordt nu veelal de eigen auto gebruikt, terwijl bijvoorbeeld ritten naar de gemeentewerf of andere veel bezochte locaties binnen 5 km van het gemeentehuis prima met de (elektrische) fiets uitgevoerd kunnen worden. Het animo voor fietsgebruik onder het personeel bleek bijzonder groot tijdens de in 2014 uitgevoerde actie 'Efkes wisselen', waarbij medewerkers een week lang een elektrische fiets tot hun beschikking kregen voor woon-werkverkeer als zij de auto lieten staan.

Een groot aantal gemeenten heeft voor dienstreizen al dienstfietsen voor het personeel aangeschaft. Het voorstel is om op korte termijn 2 elektrische fietsen aan te schaffen t.b.v. dienstreizen van het personeel. Hiervoor zijn in 2014 al laadpunten aangelegd in de fietsstalling achter het gemeentehuis. Aangezien de aanschaf van dienstfietsen een faciliteit is voor het personeel, zal de dekking (ca. € 5000,-) gezocht moeten worden in de middelen van facilitaire zaken.

Faciliteren gebruik elektrische auto's

Bij het gemeentehuis is begin 2016 een laadpunt voor elektrische auto's geplaatst voor medewerkers en bezoekers. Daarnaast zijn in augustus 2015 de beleidsregels voor laadpunten in de openbare ruimte vastgesteld. Deze bevatten de beleidsregels welke de gemeente Giessenlanden stelt in het geval een particulier een laadpunt in de openbare ruimte nabij zijn woning of bedrijf wil. Hieraan zijn geen kosten verbonden voor zowel de gemeente als de aanvrager. Op deze wijze probeert de gemeente op een veilige en correcte manier voor alle partijen het gebruik van elektrische auto's zoveel mogelijk te faciliteren.

Groengas auto's buitendienst

In april 2015 heeft het college besloten om 3 voertuigen van de buitendienst te vervangen door groengas voertuigen conform een motie van de raad. De vervanging vindt op natuurlijke momenten plaats. Voorlopig zal nog aardgas getankt moeten worden om op te rijden, maar het voorstel is om bij de werkplaats op de Vort een eigen vulpunt te creëren. De kosten hiervan bedragen eenmalig € 10.000,-. Deze worden binnen 3 jaar terugverdiend door de lagere brandstofkosten, minder te rijden kilometers om te tanken en tijdswinst (de auto's worden dan 's avonds na werktijd volgetankt en het vulpunt slaat automatisch af bij een volle tank). Omdat de gemeente inmiddels groengas afneemt via HVC ten behoeve van de dienstauto's, wordt dan ook echt duurzamer gereden door onze buitendienst medewerkers.

Algemeen

In het kader van de borging zal duurzaamheid als vast onderdeel in werkprocessen worden geïntegreerd en in beleidsstukken en programma's van eisen worden opgenomen.

Duurzaamheid is vaak discipline overstijgend en kan niet tot één beleidsveld of afdeling worden gerekend. Het is van belang dat duurzaamheid in het allereerste stadium wordt meegenomen of soms zelfs een uitgangspunt kan zijn. Duurzaam ontwikkelen vraagt namelijk een andere manier van denken en een andere aanpak.

Hierbij zijn de volgende uitgangspunten van essentieel belang:

1. Een verschuiving van korte-termijn naar lange-termijn denken.
2. Een gezamenlijke visie vormt het uitgangspunt. Alle belanghebbenden vanaf het begin van het proces erbij betrekken.
3. Een integrale benadering: het op tijd meenemen van alle meespelende 'aspecten'.
4. Duurzaamheid vastleggen in alle werkprocessen en integreren in beleidsstukken en programma's van eisen.

Het is van groot belang dat hiertoe binnen de gemeentelijke organisatie voldoende kennis aanwezig is ten aanzien van duurzaamheid en dat deze kennis ook wordt gedeeld.

Dit betekent dat de gemeente zich op de volgende vragen gaat richten:

1. Welke kennis is al aanwezig en hoe kan deze het beste worden gedeeld?
2. Welke behoefte aan kennis is er binnen de gemeente?
3. Hoe wordt de kennis en informatie die vanuit de VNG, de regionale alliantie en van overige wordt verkregen binnen de organisatie uitgezet?

Communicatie en (structureel) samenwerken zijn belangrijke randvoorwaarden voor succes, die zowel van toepassing zijn op de interne organisatie als op externe relaties. Daarnaast draagt het bij aan het verkrijgen van maatschappelijk draagvlak en bewustwording.

Een en ander zal in een notitie worden uitgewerkt.